

Г У Т А Р К А

Н Я М І Г А І М Е Н С К

Даўно ўжо знікла ў Менску рэчка Няміга. А зараз знішчаецца вуліца Няміга. І больш жа няма для нашай сталіцы даражэйшага, як гэтыя святыні. Але калі некалькі гадоў таму назад адзначалася 900-годдзе Менску, то казённы друк толькі скарагаворкай упамінаў бітву на рацэ Нямізе, у сувязі з якой і з'явіўся ўпершыню на старонках летапісу Менск. Цяжка пераацаніць яе значэнне ў гісторыі Беларусі. Адна з самых крываваў у нашай старажытнасці, гэта бітва глыбока ўразіла не толькі сваіх сучаснікаў. Рэха яе цераз 120 гадоў адбілася ў "Слове аб палку Ігаравым" самымі натхнёнымі паэтычнымі радкамі. І хаця гэта бітва прынесла страшэннае паражэнне нашай прарадзіме — Полаччыне — і яе слаўнейшаму правядуру — князю Усяславу Чарадзею — яна была яскравейшым сведчаннем нашай слаўнай мінуўшчыны, поўнай няспынай барацьбы з нашым першым па часе ворагам — Кіеўскай імперыяй. На вялікі гонар Полаччыне, яна першай была, хто пачаў разваля гэтай, паводле Карла Маркса, "недарэчнай і няскл аднай, скораспелай і шматковай дзяржавы".

Жыццёвыя інтарэсы зямлі Ізяславічаў былі працілеглымі інтарэсам імперыі Рурыкавічаў. Палачане не хацелі несці ахвяры ў імя амшчуднення заваёўніцкіх мэт кіеўскіх князёў і рашуча распачала барацьбу з імі. Бітва на Нямізе і была адной з трагічных вех на гэтым доўгім і цяжкім шляху старажытнай Беларусі.

Бітва на Нямізе сведчыць і пра тое, якое значэнне меў у нашым далёкім мінулым Менск. Ён быў важнейшай і надзейнай крэпасцю Полаччыны для абароны ад Кіева. Мухары Менску былі самаахвярнымі грамадзянамі і свайго гораду і сваёй радзімы і муна бараніліся ад ворага. Нездарма ж кіеўскія князі так па-варварску помсцілі Менску і яго жыхарам. Узятшы ў 1067 годзе яго, яны "иссекоша мужей, а жёны и детей вдаша на шиты". Крыку

пазней Уладзімір Манмах выхваляўся тым, што захапіўшы Менск, "не оставихом у него ни челядина, ни скотины".

Прайшо звыш 900 гадоў з тых гераічных часоў. Няма больш грозных палачанаў, а ёсць толькі бяскрыўдныя беларусы, Мы больш не творым сваёй гісторыі, не баронім саміх сябе. Мы вось ужо некалькі стагоддзяў з'яўляемся рабочым быдлам, якое пакорна валачыць воз чужой гісторыі.

Няма больш і непакорнага Менску. Менск стаў Мінскам. Ён не бароніць больш ні сябе, ні Беларусь. З цвярдні-крэпасці ён ператварыўся ў рассаднік здрады, рабства і халуйства. Ён стаў транскім канём, горадам-спрутам, які прагавіта высмоктвае фізічныя і інтэлектуальныя сілы беларускага народа для патрэб сённяшніх нашчадкаў тых, хто некалі бязлітасна разбураў Менск, бяручы на шчыт яго жанчын і дзяцей і не пакідаючы ў ім ні челядзіна, ні скаціны.

Якая ганьба нам! Гэта да нас з глыбіні вякоў нясецца папрок, якіх сёння гучыць, як пракляцце: "Апусціце ўжо сцягі свае! Пахавайце мячы свае пашчарбаньня, бо ўжо збыліся вы дзедавай славы!"

Пара, даўно ўжо пара зняць з сябя гэты праклён. Пара ўжо падняць сцягі свае, навастрыць мячы свае пашчарбаньня і пайсці слаўнай дарогай сваіх дзядоў. Уваскросім жа баявы дух Ільмігі і даўняга Менску!